

ЗАТВЕРДЖЕНО

Заступник Міністра
молоді та спорту України

Григорій БІДНИЙ

_____ 2021 р.

ПРАВИЛА
спортивних змагань зі спортивного туризму

I. Загальні положення

1. Правила спортивних змагань зі спортивного туризму (далі – Правила) визначають основні засади організації та проведення спортивних змагань зі спортивного туризму на території України, систему суддівства та підведення підсумків. Ці Правила розроблені відповідно до Правил Міжнародної федерації спортивного туризму (далі – Правила МФСТ).

Змагання зі спортивного туризму проводяться з метою:

широкого залучення населення до занять фізичною культурою та спортом, розвитку і популяризації спортивного туризму в Україні;

підвищення спортивної майстерності та виконання нормативів Єдиної спортивної класифікації України;

активізації навчально-тренувальної роботи, підведення підсумків роботи в спортивних організаціях;

визначення в ході подолання маршрутів або дистанцій кращих спортсменів, команд, клубів, адміністративно-територіальних одиниць, фізкультурно-спортивних товариств (далі – ФСТ), що культивують спортивний туризм

визначення кандидатів для формування збірних команд клубів, адміністративно-територіальних одиниць, ФСТ, збірних команд України;

поліпшення методів і практики суддівства змагань зі спортивного туризму;

обміну досвідом, знаннями та інформацією.

2. Спортивний туризм – вид спорту, що включає в себе змагання на маршрутах (туристські спортивні походи), які передбачають подолання категорійованих за трудністю перешкод у природному середовищі, і змагання на дистанціях, прокладених у природному середовищі та/або на штучному рельєфі.

Змагання проводяться у двох групах спортивних дисциплін:

туристські спортивні походи – група спортивних дисциплін "маршрути";

змагання з техніки спортивного туризму – група спортивних дисциплін "дистанції".

3. У цих Правилах терміни та скорочення вживаються у таких значеннях:

вид спортивного туризму – об'єднання спортивних дисциплін зі спортивного туризму ("маршрути", "дистанції") за способом пересування або іншими визначальними ознаками. Розрізняють автомобільний, велосипедний, вітрильний, водний, гірський, комбінований, кінний, лижний, мотоциклетний, пішохідний, скандинавська ходьба і спелеотуризм;

група спортивних дисциплін "дистанції" – змагання, що полягає у подоланні дистанції з відповідного виду спортивного туризму із використанням технічних прийомів, засобів і спеціального спорядження, яке полегшує та прискорює її проходження (пересування) і гарантує безпеку учасників;

група спортивних дисциплін "маршрути" – це комплексні заходи, які полягають у розробці і подоланні туристською групою (командою) маршрутів (туристських спортивних походів) із відповідного виду спортивного туризму з дотриманням методики побудови маршруту та вимог цих Правил, їх оцінці і зарахуванні;

дистанція – спеціально обладнана траса між відмітками "старт" і "фініш", яка складається з природних та/або штучних перешкод, може включати виконання спеціальних завдань;

етап (технічний етап, технічний прийом) – елемент дистанції, суть якого полягає в подоланні перешкоди (природної або штучної), виконанні технічного прийому із застосуванням спеціального спорядження і технічних засобів;

зняття – припинення учасником або командою змагань на відповідній дистанції (частині дистанції) або етапі, відсторонення від змагань у цілому внаслідок грубого порушення відповідних норм або вимог;

категорія/ступінь складності туристського спортивного походу – числовий показник, що відображає рівень технічної складності маршруту

туристського спортивного походу і характеризується відповідним набором нормативних вимог. Туристські спортивні походи поділяються (у порядку зростання технічної складності) на 1, 2, 3 ступені та I, II, III, IV, V, VI категорії складності;

категорія трудності туристської перешкоди – класифікаційний показник оцінки трудності туристської перешкоди, що визначає необхідний для її безпечного подолання рівень кваліфікації, технічної майстерності та фізичної підготовки туриста-спортсмена. Категорія трудності туристської перешкоди визначається відповідними Переліками туристських перешкод (вершина, болото, каньйон, перевал, поріг, траверс тощо), які затверджуються Федерацією спортивного туризму України;

клас дистанції змагань із техніки спортивного туризму – числовий показник, що відображає рівень технічної складності дистанції, і залежить від кількості та технічної складності етапів, для комбінованих дистанцій – ще і від кількості видів спортивного туризму. Виділяють шість класів дистанцій: від I (найнижчий) до VI (найвищий);

комбіновані заходи (маршрути, дистанції) зі спортивного туризму – заходи, у яких окремі ділянки, етапи відносяться до різних видів спортивного туризму;

локальна перешкода – перешкода невеликої протяжності, яка при її подоланні потребує від туристів-спортсменів відповідного рівня технічної майстерності та застосування спеціального спорядження;

маршрут (туристського спортивного походу) – заздалегідь намічений або встановлений шлях руху туристської групи;

маршрутно-класифікаційна комісія – колегія суддів змагань з туристських спортивних маршрутів (далі – МКК);

протяжна перешкода – перешкода значної протяжності, яка при її подоланні потребує від туристів-спортсменів значних фізичних зусиль та застосування спеціального спорядження;

спеціальне завдання – елемент дистанції, що полягає у перевірці рівня загальнотуристських знань і вмінь;

технічний інцидент – подія, яка виникла під час змагань, причиною якої не є самі учасники, але вона суттєво впливає на результат їх участі в змаганнях;

Технічний регламент – документ, який містить описи особливостей організації, проведення, підведення підсумків змагань, обладнання та способи подолання дистанцій, маршрутів (туристських спортивних походів), їх елементів тощо, який затверджується Федерацією спортивного туризму України. Вимоги Технічного регламенту обов'язкові для виконання учасниками та суддями і не можуть суперечити цим Правилам. Технічні регламенти розробляються на кожен групу спортивних дисциплін ("маршрути" і "дистанції") для кожного виду спортивного туризму;

туристський спортивний похід – спортивний захід, що здійснюється командою спортсменів (туристською групою) із використанням активних форм пересування за заздалегідь розробленим маршрутом і обраним видом спортивного туризму, який полягає у подоланні маршруту, що містить природні перешкоди (акваторії, болота, вершини, каньйони, перевали, печери, пороги, пустелі тощо) певної категорії труднощі;

Федерація – Всеукраїнська громадська організація "Федерація спортивного туризму України".

Інші терміни, що вживаються у цих Правилах, наведені у Законі України "Про фізичну культуру і спорт".

4. Спортивні змагання зі спортивного туризму проводяться за рішенням центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та погодженням Федерації та її осередками, включені до відповідних календарних планів спортивних заходів. Спортивні змагання проводяться за цими Правилами, які обов'язкові для спортсменів, тренерів, представників команд, суддів і організаторів змагань.

5. Організатори змагань мають право затверджувати додаткові умови проведення змагань (далі – Умови), які уточнюють порядок проведення, іншу

інформацію щодо організації змагань. Положення (Регламент) про спортивні змагання (далі – Регламент) і Умови не можуть суперечити цим Правилам і Технічному регламенту, або змінювати ними встановлені вимоги.

6. Ці Правила рекомендуються організаціям, що не належать до структури Федерації, як основа для проведення спортивних змагань зі спортивного туризму.

7. Антидопінговий контроль учасників змагань здійснюється відповідно до вимог Закону України "Про антидопінговий контроль у спорті" та Міжнародної конвенції про боротьбу з допінгом у спорті. Кожний спортсмен зобов'язаний знати порядок проведення тестування.

8. Спортивні змагання зі спортивного туризму проводяться в наступних вікових категоріях:

- 1) молодші юнаки та дівчата – 8-15 років;
- 2) старші юнаки та дівчата – 16 - 17 років;
- 3) дорослі (чоловіки та жінки) – 18 років та старші;
- 4) ветерани (чоловіки та жінки) – 50 років та старші.

Вік учасників визначається за роком народження.

За наявності окремого дозволу лікаря змагань молодші та старші юнаки та дівчата, які мають відповідну спортивну підготовку (що засвідчується тренером спортсмена), можуть брати участь у змаганнях серед дорослих.

У залежності від особливостей проведення змагань можуть виділятися окремі вікові підгрупи, що обумовлюється Регламентом, а також можуть встановлюватися вікові обмеження до мінімального або максимального віку спортсменів.

Жінки (дівчата) мають право змагатися у відповідних чоловічих групах, якщо це не заборонено Регламентом.

II. Група спортивних дисциплін "маршрути" (змагання з туристських спортивних походів)

1. Загальні положення

1. Спортивні змагання з туристських спортивних походів проводяться відповідно до Регламенту, яким, поряд із цими Правилами й Технічним регламентом, керується суддівська колегія і учасники змагань. Регламент не може суперечити цим Правилам та Технічному регламенту.

2. До спортивних змагань з туристських спортивних походів відносяться:

1) безпосереднє подолання маршруту туристського спортивного походу для виконання кваліфікаційних норм та вимог зі спортивного туризму. Суддівство змагань полягає у визначенні відповідності маршруту туристського спортивного походу вимогам цих Правил та Технічного регламенту. Визначення переможців та розподіл місць у цих змаганнях не проводяться. Суддівство здійснює МКК;

2) чемпіонати, кубки, першості з туристських спортивних походів. Суддівство полягає у визначенні найсильніших туристських груп (команд) у відповідних видах спортивного туризму та на маршрутах відповідних категорій складності.

2. Змагання з туристських спортивних походів проводяться тільки командні, у яких стартує і долає маршрут туристська група (команда), склад якої має відповідати вимогам цих Правил та Технічного регламенту.

3. Туристські спортивні походи здійснюються протягом року без обмеження районів проведення, у тому числі за кордоном, з урахуванням наявності відповідних умов для їх здійснення.

2. Класифікація змагань з туристських спортивних походів

1. Основними характеристиками змагань з туристських спортивних походів є вид спортивного туризму, категорія/ступінь складності маршруту та ранг змагань.

2. Змагання з туристських спортивних походів проводяться окремо з кожного виду спортивного туризму, в деяких видах туризму поділяються на класи:

1) автомобільний, мотоциклетний. Змагання проводяться за класами засобів пересування в залежності від типу кузова або двигуна, кількості, розміру і типу рушіїв (коліс, лиж) тощо. Можливе проведення змагань в об'єднаних класах засобів пересування;

2) вітрильний;

3) велосипедний;

4) водний. Змагання проводяться за класами човнів – спортивних суден (байдарки, катамарани, каяки, рафти тощо). Можливе проведення змагань в об'єднаних класах човнів – спортивних суден;

5) гірський;

6) комбінований;

7) кінний;

8) лижний;

9) пішохідний;

10) скандинавська ходьба;

11) спелеологічний.

3. Змагання з туристських спортивних походів проводяться як з одного виду туризму, так і з декількох одночасно, відповідно до Регламенту з дотриманням вимог цих Правил.

4. Змагання з туристських спортивних походів проводяться як спільно для усіх (кількох) категорій, ступенів складності маршрутів, так і окремо з кожної категорії, ступеня складності.

5. Категорія, ступінь складності маршруту туристського спортивного походу визначається Технічним регламентом і відноситься до основних нормативів маршруту з урахуванням вимог до кількості та категорії труднощі локальних та протяжних перешкод на маршруті з різних видів спортивного туризму. Категорія, ступінь складності маршруту підтверджується МКК.

6. Проведення змагань передбачає: розробку маршруту туристського спортивного походу, подачу в суддівську колегію заявок на участь у змаганнях, допуск туристських груп (команд) до участі у змаганнях (дозвіл виходу на маршрут), що підтверджується маршрутним документом встановленого зразка, затвердженого Федерацією, подолання учасниками змагань заявлених маршрутів, підготовку туристськими групами (командами) звітної документації, оцінку суддівською колегією подолання групою (командою) маршрутів, визначення результатів змагань.

7. Змагання проводяться з роздільним або загальним стартом туристських груп (команд). Стартом групи (команди) вважається момент її виходу на маршрут, фінішем – момент завершення маршруту.

8. Попередні заявки на участь у змаганнях подаються до організації, що проводить змагання, у визначені Регламентом терміни.

9. Представником туристської групи (команди) перед суддівською колегією змагань є її керівник або інша уповноважена особа, визначена організацією, що відряджає групу, або керівником групи. Представник групи має право отримувати довідки від суддівської колегії з усіх питань, пов'язаних з організацією та проведенням змагань, подавати протести, брати участь у їх розгляді.

3. Учасники змагань

1. Загальні вимоги до складу туристських груп (команд), учасників змагань з туристських спортивних походів, досвіду участі та керівництва у туристських спортивних походах, кількості засобів пересування, мінімального віку та інші вимоги наведені у Технічному регламенті або уточнюються Регламентом. Склад туристської групи (команди) може бути чоловічим, жіночим або змішаним. Керівник туристської групи може обиратися членами цієї групи, або у порядку власної ініціативи може набрати групу самостійно. Керівник може бути призначений організацією, що проводить туристський спортивний похід.

2. Керівник має право:

1) одноосібно приймати рішення під час проведення туристського спортивного походу;

2) після обговорення на зборах групи виключити з числа учасників туриста, який за моральними якостями або спортивно-технічними даними не підготовлений до подолання маршруту. Якщо така необхідність виникла під час здійснення туристського спортивного походу, турист за першою нагодою доставляється групою до населеного пункту і забезпечується можливістю його відправки до місця проживання;

3) передавати, у випадку необхідності, керівництво туристським спортивним походом своєму заступнику або іншому члену групи, який має необхідну кваліфікацію;

4) звертатись до вищих туристсько-спортивних організацій за незгоди з результатами розбору його дій та накладенням на нього покаранням;

5) делегувати обов'язки з організації туристського спортивного походу членам групи.

3. Вимоги до керівника туристського спортивного походу.

1) під час підготовки до туристського спортивного походу керівник зобов'язаний:

отримати медичний допуск до участі в туристському спортивному поході та страховий поліс, дійсний на час туристського спортивного походу;

забезпечити підбір членів групи за їх туристською кваліфікацією, фізичною та технічною підготовкою, враховуючи їх психологічну сумісність;

упевнитись у наявності у членів групи медичного допуску до участі в туристському спортивному поході та страхових полісів, дійсних на час здійснення туристського спортивного походу;

ознайомитись з районом проведення туристського спортивного походу і ознайомити з ним членів групи;

розробити основний та запасний варіанти маршруту туристського спортивного походу і ознайомити з ними членів групи;

вивчити складні ділянки маршруту і засоби їх подолання, підготувати картографічний матеріал, ознайомити з ними членів туристської групи;

провести необхідний об'єм тренувань туристської групи для безпечного подолання перешкод на маршруті;

забезпечити наявність необхідного та справного спорядження (особистого і командного) для безпечного подолання перешкод на маршруті, продуктів харчування, медичного забезпечення, складання кошторису витрат;

одержати за необхідності дозвіл відповідних органів на відвідання району з обмеженим доступом (прикордонна зона, заповідник тощо);

оформити маршрутні документи і отримати позитивний висновок для випуску на маршрут туристського спортивного походу від МКК;

до виходу на маршрут туристського спортивного походу узгодити з МКК незаплановані (форс-мажорні) зміни маршруту або складу туристської групи;

зв'язатися з регіональною рятувальною службою і стати на облік, повідомивши маршрут туристського спортивного походу, графік і контрольні терміни маршруту, з'ясувати можливість і спосіб зв'язку;

2) під час здійснення туристського спортивного походу керівник зобов'язаний:

інформувати МКК первинного випуску і ту, що випустила групу на маршрут, про вихід на маршрут і його завершення;

у випадку зміни маршруту або складу туристської групи після виходу на активну частину маршруту терміново повідомити всі зміни регіональній рятувальній службі, МКК первинного випуску і тій, що випустила групу на маршрут;

дотримуватись маршруту та виконувати одержані в МКК і рятувальній службі вказівки та рекомендації щодо здійснення маршруту;

вживати необхідні заходи, спрямовані на безумовне гарантування безпеки учасників, у тому числі зміну маршруту або припинення його у зв'язку із виникненням небезпечних природних явищ та іншими обставинами, а також

у випадку необхідності надання допомоги потерпілому, при цьому ускладнення маршруту допускається тільки у виняткових випадках і не дає підстави для підвищення залікової категорії складності маршруту;

призначити, у разі тимчасового розділення групи з метою розвідки, закидання продуктів, спорядження тощо, у кожній підгрупі своїх заступників із найбільш підготовлених учасників (у водних і вітрильних походах цю функцію виконує капітан судна), визначити завдання для виконання, контрольний термін, порядок дій і способи зв'язку;

у разі передбаченого планом маршруту туристського спортивного походу розділення групи призначити керівників підгруп, з туристським досвідом, що відповідає вимогам до маршруту туристського спортивного походу тієї категорії складності, елементи якої (локальні та протяжні перешкоди) мають місце в маршрутах підгруп (у водних та вітрильних походах цю функцію виконують капітани спортивних суден);

проводити поділ групи в аварійних ситуаціях, виходячи із реальної наявності сил і засобів, конкретних обставин і максимальної можливості виконання завдання з ліквідації непередбаченої ситуації;

повідомляти про нещасний випадок у найближчі рятувальні служби або правоохоронні органи, а також до МКК, яка випустила групу на маршрут;

3) після здійснення туристського спортивного походу керівник має забезпечити оформлення звіту відповідно до вимог щодо складання звіту про такий туристський спортивний похід і вимог МКК, подати його до МКК для оцінки категорії, ступеня складності подоланого маршруту. Після отримання позитивного висновку МКК щодо звіту про туристський спортивний похід – оформити та видати членам групи довідку про залік туристського спортивного походу за встановленою Федерацією формою.

4. Права та обов'язки учасників туристського спортивного походу.

1) учасник туристського спортивного походу має право:

по завершенні туристського спортивного походу обговорювати дії керівника та учасників туристського спортивного походу, а у випадках

незгоди з їх діями – звертатися в туристсько-спортивні організації з метою оприлюднення власної оцінки дій групи та керівника;

брати участь у розгляді туристсько-спортивними організаціями дій членів групи, керівника і його власних;

2) учасник туристського спортивного походу зобов'язаний:

своєчасно та безумовно виконувати вказівки керівника;

ознайомитись з районом здійснення туристського спортивного походу, основним і запасними варіантами маршруту спортивного туристського походу;

знати та усвідомлювати ступінь небезпеки і ризику для здоров'я та життя під час подолання маршруту туристського спортивного походу, що засвідчується підписом у відповідній графі маршрутного документу;

своєчасно отримати медичний допуск до участі у спортивному туристському поході, мати дійсний на час здійснення туристського спортивного походу страховий поліс;

невідкладно інформувати керівника щодо погіршення стану здоров'я;

брати участь у виборі та розробці маршруту туристського спортивного походу, у підготовці до туристського спортивного походу, тренуваннях і складанні звіту.

5. За порушення цих Правил, Технічного регламенту, інших, передбачених цими Правилами документів, до учасників змагань з туристських спортивних походів можуть бути застосовані заходи впливу:

1) незарахування участі або керівництва у здійсненому туристському спортивному поході;

2) заборона брати участь, керувати туристськими спортивними походами (відповідної категорії складності) на визначений термін;

3) виключення зі складу керівних органів, комісій, членів Федерації;

4) порушення клопотання про дискваліфікацію;

5) інші законні методи впливу.

4. Допуск туристської групи до змагань з туристських спортивних походів

1. Допуск туристських груп до змагань з туристських спортивних походів здійснює МКК.

2. Документом, який є заявкою на участь у змаганнях та допуском до подолання маршруту є маршрутний документ, який подається до МКК. Маршрутний документ включає інформацію:

1) загальні відомості про учасників і керівника туристської групи, їх туристсько-спортивний досвід;

2) графік руху на маршруті;

3) способи подолання ключових локальних та протяжних перешкод;

4) карти або схеми із нанесеним маршрутом, датами, місцями ночівлі;

5) запасні варіанти руху та аварійні виходи із маршруту;

6) перелік спеціального спорядження для безпечного подолання маршруту, технічних засобів визначення координат місцезнаходження і засобів зв'язку для їх передачі, адресу регіональної рятувальної служби, що взяла групу на облік (за її наявності);

7) контрольні терміни подолання маршруту, особливі вказівки МКК, термін подачі звітних документів про здійснений туристський спортивний похід.

3. Маршрутний документ видається та засвідчується підписами уповноважених суддів і штампом МКК.

5. Безпека змагань з туристських спортивних походів

1. Відповідальність за підготовку учасників і дотримання ними вимог правил безпеки під час здійснення туристського спортивного походу несе керівник та учасники; крім того, кожен учасник самостійно несе повну відповідальність за особисті дії. Невиконання вимог цих Правил, вказівок керівника туристської групи щодо безпеки під час здійснення туристського спортивного походу тягне за собою відповідальність, у тому числі відсторонення від змагань і спортивну дискваліфікацію.

В разі грубих порушень цих Правил, вимог безпеки, що сталися на маршруті, наявності нещасних випадків суддівська колегія спільно з офіційним організатором змагання формує комісію відповідно до Методичних рекомендацій щодо порядку розгляду нещасних випадків у спортивному туризмі, затверджених Федерацією, для з'ясування причин, обставин порушень, визначення ступеня відповідальності, заходів впливу, розробки рекомендацій щодо підвищення безпеки, профілактичних заходів запобігання травматизму, нещасних випадків на маршрутах.

Відповідальність за якість і безпечне використання командного та особистого спорядження несе представник команди та самі спортсмени.

2. Безпека туристського спортивного походу підвищується:

1) поступовим накопиченням досвіду участі та керівництва у туристських спортивних походах;

2) ретельною перевіркою МКК готовності групи до здійснення туристського спортивного походу;

3) застосуванням відповідних безпечних технічних засобів і спорядження під час здійснення туристського спортивного походу;

4) загальною фізичною і спеціальною технічною, тактичною підготовкою спортсменів, що підтверджується участю у змаганнях на дистанціях або перевіркою на місцевості за призначенням МКК;

5) своєчасною і ефективною взаємодією з рятувальними службами району здійснення туристського спортивного походу;

6) контролем за подоланням групою маршруту, що покладається на особу (зв'язковий), яка узгоджується з МКК і має володіти необхідною інформацією про країну, район і маршрут туристського спортивного походу, учасників і контакти родичів учасників групи. За необхідності зв'язковий організовує взаємодію із рятувальними службами, страховими компаніями, координує дії з МКК;

7) принципом одноосібного керівництва у туристському спортивному поході.

3. Консультативна допомога туристським групам під час підготовчого періоду щодо маршрутів туристських спортивних походів і перевірки їх готовності до здійснення маршруту, а також контроль за подоланням маршрутів туристськими групами у встановлені терміни здійснюється МКК, яка випустила групу на маршрут.

4. Під час подолання маршруту туристські групи мають встановити зв'язок із регіональними рятувальними службами або іншими структурами, до компетенції яких віднесені питання надання допомоги туристам, поінформувати їх про маршрут, графік і контрольні терміни маршруту, узгодити терміни та способи зв'язку.

5. Члени МКК, які консультують туристів щодо запланованого ними маршруту і роблять висновок щодо можливості подолання маршруту відповідно до цих Правил, не несуть юридичної відповідальності за можливі нещасні випадки на маршруті.

6. В разі настання страхового випадку група, за потреби, зв'язується зі страховою компанією, а також із відповідною рятувальною службою і МКК, яка випустила групу на маршрут.

6. Суддівство змагань з туристських спортивних походів

1. Суддівство змагань з туристських спортивних походів для визначення виконання кваліфікаційних норм та вимог зі спортивного туризму полягає у випуску туристських груп на маршрут, оцінці пройдених маршрутів, зарахуванні їх спортивних результатів і підведенні підсумків відповідно до цих Правил і Технічного регламенту.

2. Суддівство здійснюється на підставі цих Правил, Технічного регламенту, Положення про МКК та Регламенту.

3. Суддівство проводиться суддівськими колегіями, якими є МКК. МКК здійснює суддівство змагань з туристських спортивних походів у межах отриманих повноважень, які визначаються Положенням про МКК.

Голова МКК є за посадою головним суддею змагань з туристських спортивних походів, якщо інше не буде передбачено організацією, що їх проводить.

4. Результатом суддівства є визначення виконання або невиконання встановлених кваліфікаційних норм та вимог зі спортивного туризму учасниками змагань у частині туристських спортивних походів, що оформлюється витягом з протоколу у вигляді довідки про залік туристського спортивного походу.

Видача довідок про залік туристського спортивного походу здійснюються МКК після розгляду звіту про похід. Звіт і встановлені додаткові матеріали подаються до МКК керівником походу не пізніше, ніж через пів року після завершення маршруту. Зазначений термін може зменшуватися за рішенням МКК, про що робиться запис в маршрутному документі. Зі звіту має бути зрозуміло, як група пододала перешкоди, що визначають категорію складності маршруту. Форма та обсяг звіту встановлюється МКК при випуску групи на маршрут, про що робиться запис в маршрутному документі.

7. Суддівство чемпіонатів, кубків, першостей з туристських спортивних походів

1. Суддівство чемпіонатів, кубків, першостей з туристських спортивних походів полягає в оцінці суддівською колегією подоланого маршруту на підставі звіту про здійснений спортивний туристський похід за видами туризму та категоріями складності та здійснюється методом експертної оцінки.

2. Суддівство чемпіонатів, кубків, першостей зі спортивних туристських походів, розподіл місць та визначення переможців здійснюється відповідно до цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов і Методики суддівства змагань з туристських спортивних походів (суддівство звітів) (далі – Методика суддівства), затвердженої Федерацією.

3. Не допущені до змагань команди, можуть оскаржити рішення комісії з допуску шляхом подачі відповідного протесту.

4. Суддівство змагань з туристських спортивних походів здійснюється суддівською колегією змагань:

1) до складу суддівської колегії входять: головний суддя, головний секретар, заступники головного судді – головні судді з виду туризму, секретарі з виду туризму, старші судді, судді та суддя-інспектор змагань;

2) кожен звіт про туристський спортивний похід оцінює бригада суддів у кількості не менше трьох осіб, при цьому кожен суддя оцінює звіт окремо і незалежно від інших;

3) у суддівстві змагань з туристських спортивних походів не мають права брати участь судді, які були учасниками, керівниками, тренерами команд, звіти про туристські спортивні походи яких подані на змагання у цьому виді туризму та цій категорії складності;

4) роботою суддівської колегії керує головна суддівська колегія. Залежно від програми змагань склад головної суддівської колегії може бути розширений або скорочений;

5) під час проведення змагань одночасно з декількох видів спортивного туризму можуть створюватися суддівські колегії з кожного виду спортивного туризму, підпорядковані головній суддівській колегії.

5. До складу головної суддівської колегії входять: головний суддя, головний секретар, заступники головного судді – головні судді з виду спортивного туризму, суддя-інспектор.

6. Головний суддя змагань:

керує роботою суддівської колегії;

перед початком змагань проводить установчий семінар суддів;

розподіляє суддів на бригади із врахуванням їхнього суддівського досвіду та спеціалізації за видом спортивного туризму;

у разі ускладнення обставин під час суддівства може залучати додаткових суддів (експертів) із відповідним письмовим розпорядженням;

- проводить засідання головної суддівської колегії;
  - проводить засідання суддівської колегії до початку змагань і після їх закінчення, а за необхідності – під час змагань;
  - контролює своєчасність і об'єктивність суддівства;
  - вирішує спірні питання;
  - скасовує помилкове рішення судді;
  - має право усунути від подальшого виконання обов'язків суддів, які не справляються з ними;
  - разом із заступником головного судді з виду спортивного туризму оцінює роботу суддів під час змагань та видає суддям довідки про суддівство;
  - затверджує протоколи результатів змагань;
  - у тижневий термін після закінчення змагань подає на затвердження до організації, що проводить змагання, звіт головного судді разом із затвердженими протоколами;
  - доповідає про результати проведення змагань на засіданні керівного органу Федерації (осередку), що проводить змагання.
7. Головний секретар:
- відповідає за підготовку та оформлення документації, необхідної для проведення змагань;
  - спільно із заступниками головного судді з виду спортивного туризму розробляє графік суддівства звітів;
  - відповідає за правильність та своєчасність оформлення протоколів із результатами змагань;
  - бере участь у роботі комісії з допуску;
  - веде протоколи засідань головної суддівської колегії;
  - веде таблиць обліку робочого часу суддів;
  - приймає та реєструє протести, передає їх головному судді для розгляду;
  - подає протоколи змагань на затвердження головному судді до закінчення змагань;

відповідає за оформлення підсумків роботи суддівської колегії: узагальнюючого протоколу, документів з нагородження, документів на присвоєння спортивних розрядів та звань;

готує разом із головним суддею звіт про змагання.

8. Заступники головного судді – головні судді з виду спортивного туризму:

керують роботою суддівських бригад із виду спортивного туризму;

розробляють графік суддівства звітів про туристські спортивні походи;

доповідають головному судді про результати роботи суддівських бригад та подають обґрунтовані пропозиції щодо оцінки роботи суддів;

розподіляють роботу між членами суддівських бригад;

беруть участь у суддівстві звітів про туристські спортивні походи;

подають головному секретарю оціночні суддівські протоколи і протоколи із результатами змагань.

9. Старші судді:

керують роботою суддівських бригад із виду спортивного туризму відповідної категорії складності маршрутів;

проводять індивідуальне суддівство звітів про туристські спортивні походи із виду спортивного туризму відповідної категорії складності маршруту;

оформлюють оціночні суддівські протоколи.

10. Судді:

проводять індивідуальне суддівство звітів про туристські спортивні походи;

оформлюють оціночні суддівські протоколи.

11. Секретарі з виду туризму:

відповідають за правильність та своєчасність оформлення оціночних суддівських протоколів і протоколів із результатами змагань з виду спортивного туризму;

подають заступнику головного судді – головному судді з виду спортивного туризму оціночні суддівські протоколи і протоколи із результатами змагань

12. Суддя-інспектор:

забезпечує контроль за дотриманням Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов, Методики суддівства;

надає пропозиції головному судді про скасування помилкових рішень головної суддівської колегії на підставі помилкового (суперечливого) трактування Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов, Методики суддівства;

надає методичну допомогу головній суддівській колегії;

контролює склад і роботу суддівських бригад і комісій з допуску;

звітує про змагання перед керівним органом Федерації (осередку), що його призначила, та пропонує оцінку роботи головного судді

13. Судді змагань з туристських спортивних походів мають знати та дотримуватись загальних обов'язків суддів і зобов'язані:

знати і виконувати ці Правила, Технічний регламент, Регламент і Методику суддівства;

під час суддівства бути принциповими, об'єктивними і неупередженими;

виконувати рішення головного судді, бути дисциплінованими;

фіксувати у суддівському протоколі порушення, що допущені учасниками групи в ході туристського спортивного походу.

12. Комісія з допуску:

здійснює прийом заявок на участь у чемпіонаті, кубку, першості з туристських спортивних походів і перевіряє правильність заповнення;

перевіряє комплектність звітних матеріалів здійсненого туристського спортивного походу;

перевіряє відповідність звітів про здійснений туристський спортивний похід вимогам Регламенту.

На змаганнях міжнародного, державного та зонального (обласного) масштабів головою комісії з допуску є представник організації або Федерації (осередку), що проводить змагання. До її складу входить головний секретар і суддя-інспектор. Під час проведення регіональних і відомчих змагань функції комісії з допуску можуть бути покладені на головного суддю, головного секретаря і відповідального секретаря МКК організації, що проводить змагання.

Після закінчення терміну подання заявок комісія з допуску готує відповідний протокол.

13. Оцінка подолання туристською спортивною групою маршруту встановлюється на підставі розгляду наданих суддівській колегії звітних матеріалів здійсненого туристського спортивного походу.

14. Оцінювання подолання маршруту туристського спортивного походу здійснюється у балах за кожним із встановлених критеріїв у межах, обумовлених Методикою суддівства. Суддівство змагань з туристських спортивних походів здійснюється шляхом експертної оцінки.

15. Результат кожної окремої команди визначається відповідно до Методики суддівства.

16. Результати суддівства оформлюються протоколами.

8. Протести і порядок їх розгляду

1. Протести можуть подаватися на змаганнях із виконання кваліфікаційних нормативів, чемпіонатах, кубках, першостях з туристських спортивних походів.

2. Протести подаються у письмовій формі, підписуються керівником (представником) команди, мають бути вмотивовані й аргументовані з посиланнями на пункти документів (Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Методики суддівства тощо), якщо той, хто протестує, вважає це порушенням. Протести без посилань не розглядаються.

3. Розгляд протестів здійснює головна суддівська колегія змагань. Під час розгляду протесту заслуховуються усі сторони, у випадку неявки однієї зі сторін рішення може бути прийняте за її відсутності.

4. На змаганнях із виконання кваліфікаційних норм та вимог з туристських спортивних походів протести можуть подаватися лише на результат зарахування туристського спортивного походу групі або окремим учасникам. У цьому випадку протест подається керівником групи протягом тижня з моменту отримання рішення МКК щодо зарахування туристського спортивного походу. Протест подається відповідальному секретарю або голові відповідної МКК. Рішення щодо протесту оформлюється протоколом і має бути повідомлено заявнику протягом одного місяця з моменту його отримання. За незгоди з рішенням МКК щодо протесту, керівник групи має право звернутися у МКК вищого рівня.

5. Експертна оцінка суддів не може бути підставою для протесту, якщо вона не суперечить вимогам Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов і Методики суддівства.

6. Протести, щодо зняття команд під час суддівства чемпіонату, кубку, першості з туристських спортивних походів, порушень цих Правил чи Регламенту у частині підготовки або організації змагань подаються не пізніше, ніж за добу до закриття змагань, якщо інше не передбачено Регламентом.

7. Протест має бути розглянутий головною суддівською колегією змагань до затвердження результатів змагань. Рішення щодо протесту оформлюється протоколом і повідомляється заявнику.

III. Група спортивних дисциплін "дистанції"

(змагання з техніки спортивного туризму)

1. Класифікація, типи змагань

1. Змагання розрізняються:

1) за взаємодією спортсменів:

індивідуальні – кожен спортсмен має окремий час старту. Учасники стартують і проходять дистанцію індивідуально, використовуючи техніку, тактику особистого подолання перешкод;

групові (зв'язка, екіпаж, команда) – члени групи (зв'язки, екіпажу, команди) мають загальний час старту. Учасники однієї групи (зв'язки, екіпажу, команди) стартують одночасно та долають дистанцію, взаємодіючи між собою, використовуючи тактичні та технічні прийоми, що забезпечують спільне подолання дистанції всіма учасниками групи. Кількісний склад групи визначається Регламентом або Умовами;

естафета – старт у всіх естафетних змаганнях є одночасним стартом перших спортсменів із кожної команди (можливий поділ команд на групи (зв'язки, екіпажі), які стартують одночасно з визначеним інтервалом старту між цими групами команд). Сигнал до старту наступних учасників команди і місце передачі естафети визначається суддівською колегією;

2) за видом залікових результатів:

особисті – результати зараховуються окремо кожному учаснику, зв'язці, екіпажу;

особисто-командні або особисті з командним заліком – результати зараховуються окремо кожному учаснику (зв'язці, екіпажу), а командний результат визначається за результатами всіх або тільки кращих учасників (зв'язок, екіпажів);

командні – результати зараховуються командам (в разі загального часу старту членів команди);

3) за протяжністю дистанцій:

короткі – дистанції обмеженої протяжності з високою насиченістю технічними етапами або локальних перешкод та, за необхідності, спеціальними завданнями;

довгі – дистанції значної протяжності з проходженням технічних етапів або локальних та протяжних перешкод, та, за необхідності, орієнтуванням на місцевості, виконанням спеціальних завдань;

4) за видом дистанцій.

2. Змагання можуть включати різну кількість дистанцій.

3. Детальний опис системи оцінок подолання дистанції, у тому числі правильності виконання дій спортсменів на дистанції, зазначається у Технічному регламенті.

2. Місце проведення змагань

1. Змагання можуть проводитися у природному середовищі на різних видах рельєфу і на штучному рельєфі (перешкодах).

2. Місцем проведення змагань є ділянка місцевості (майданчик) чи приміщення для постановки дистанції, що містить необхідний набір природних та/або штучних перешкод.

3. Дистанція змагань

1. Дистанція має бути спланована з метою:

успішного її подолання в рівній мірі з потрібною фізичною і технічною підготовкою;

дотримання рівних умов боротьби для всіх учасників;

запобігання перетинання учасниками небезпечних місць (залізничні колії, дороги з інтенсивним рухом транспорту, лавино-, селенебезпечні схили тощо), пересування забороненими для руху територіями (посіви, райони з спеціальним режимом доступу тощо) та несприятливих в екологічному відношенні ділянках (звалища, відстійники очисних споруд тощо).

2. Змагання з техніки спортивного туризму проводяться окремо з кожного виду спортивного туризму, а в деяких видах спортивного туризму поділяються на класи засобів пересування:

1) автомобільний, мотоциклетний. Змагання проводяться за класами засобів пересування в залежності від типу кузова або двигуна, кількості, розміру і типу рушіїв (коліс, лиж) тощо. Можливе проведення змагань в об'єднаних класах засобів пересування, якщо параметри дистанцій та перешкод це дозволяють;

2) вітрильний. Змагання проводяться за класами вітрильників –

спортивних суден, які поділяються на класи відповідно до площі вітрил, довжини корпусу, типу матеріалу корпусу (м'який/жорсткий), кількості корпусів (тримарани, катамарани, інші) тощо. Можливе проведення змагань в об'єднаних класах вітрильників – спортивних суден;

3) велосипедний;

4) водний. Змагання проводяться за класами човнів – спортивних суден (байдарки, катамарани, каяки, рафти тощо). Можливе проведення змагань в об'єднаних класах човнів – спортивних суден;

5) гірський;

6) комбінований;

7) кінний;

8) лижний;

9) пішохідний;

10) скандинавська ходьба;

11) спелеотуризм.

Характеристики засобів пересування в автомобільному, мотоциклетному, вітрильному, водному спортивному туризмі за класами деталізуються у відповідних Технічних регламентах.

3. Різновиди дистанцій змагань за видами спортивного туризму:

Вид спортивного туризму	Різновиди дистанцій	
	короткі	довгі
Автомобільний, мотоциклетний	1. Тріал (смуга перешкод) 2. Рятувальні роботи 3. Фігурне водіння (для I та II класів дистанцій)	1. Дистанції з різними видами орієнтування (GPS-орієнтування, орієнтування по мапі, по легенді тощо) 2. Ралі 3. Крос
Вітрильний	1. Перегони за замкнутою дистанцією	1. Похід-ралі 2. Маршрутні перегони

	2. Спеціальні завдання (комбіновані перегони)	3. Спеціальні завдання (комбіновані перегони)
Велосипедний	1. Тріал 2. Фігурне водіння 3. Велокрос 4. Смуга перешкод 5. Комплексна дистанція	1. Велоралі (Велокроспохід) 2. Дистанції з різними видами орієнтування (GPS-орієнтування, орієнтування по мапі, по легенді тощо)
Водний	1. Слалом 2. Спринт 3. Рятувальні роботи	1. Ралі (Суперралі) 2. Естафета
Гірський	1. Гірські перешкоди 2. Рятувальні технічні прийоми 3. Тактико-технічна	1. Ралі 2. Естафета
Комбінований	1. Смуга перешкод (коротка) 2. Смуга перешкод (довга)	1. Смуга перешкод (наддовга) 2. Смуга перешкод (багатоденна)
Кінний	1. Контроль алюру 2. Смуга перешкод	1. Смуга перешкод
Лижний	1. Смуга перешкод 2. Естафета 3. Рятувальні роботи 4. Спеціальні технічні завдання	1. Лижний маршрут
Пішохідний	1. Смуга перешкод 2. Рятувальні роботи	1. Крос-похід 2. Рятувальні роботи

Скандинавська ходьба	1. Пересічена місцевість 2. Гірський рельєф	1. Напівмарафон 2. Марафон 3. Ультрамарафон
Спелеотуризм	Смуга перешкод	-

Примітки:

У межах змагань з виду спортивного туризму можуть застосовуватися різноманітні поєднання елементів одних дистанцій з іншими, що обумовлюється Регламентом або Умовами змагань. Особливості побудови дистанцій, характеристики перешкод, назви етапів, способи їх подолання та використання спеціального спорядження обумовлюються відповідними Технічними регламентами.

4. Система фіксування проходження відрізків дистанції та результатів змагань

1. На змаганнях можуть застосовуватися різні системи фіксації факту та тривалості подолання етапів, ділянок (елементів) дистанції, загального часу подолання дистанції, результатів змагань, у тому числі електронна система.

2. Рішення щодо використання системи фіксування приймає організація, що проводить змагання.

5. Заявки на участь у змаганнях

1. Заявки на участь у змаганнях можуть бути: попередні, іменні, технічні.

2. Попередня заявка на участь у змаганнях подається в організацію, що проводить змагання, у визначені організацією строки. Зміст і форма попередньої заявки визначається організаторами.

3. Іменна заявка на участь у змаганнях подається в комісію з допуску учасників у строки, встановлені Регламентом, і містить відомості:

прізвище, ім'я, по батькові;

дата, рік народження;

відомості щодо спортивної кваліфікації;

відомості щодо медичного допуску;

прізвище, ім'я, по батькові представника (тренера, за потреби).

Іменна заявка на участь у змаганнях має бути завірена печаткою (за наявності) та підписом керівника організації яка відряджає на змагання (якщо така є). Іменна заявка на участь у всеукраїнських змаганнях завіряється печаткою та підписом керівника структурного підрозділу фізичної культури і спорту областей, АР Крим, міст Києва та Севастополя.

Додатково організатори змагань мають право вимагати погодження іменної заявки на участь у змаганнях з іншими органами виконавчої влади державного управління (органами місцевого самоврядування) та осередками Федерації.

4. Якщо в Регламенті не обумовлено кількість запасних учасників, їх має бути не більше двох.

5. На змаганнях учасник може бути заявлений тільки в одну групу (команду), якщо інше не обумовлено Регламентом.

6. Під час змагань на вимогу головної суддівської колегії подається технічна заявка, у якій вказаний перелік учасників, що стартуватимуть на відповідній дистанції змагань. Технічна заявка є вибіркою з іменної заявки, її форма встановлюється організаторами змагань.

7. Заява щодо зміни технічної заявки подається у письмовому вигляді головному секретарю не пізніше, ніж за годину до початку змагання на дистанції, у якому відбувається заміна. Повторні заявки щодо зміним складу учасників на цій дистанції не приймаються.

6. Учасники змагань, представник, інші учасники делегації (тренери, технічний та обслуговуючий персонал)

1. До змагань допускаються учасники, які відповідають встановленим цими Правилами, Регламентом вимогам, включені до іменної заявки та мають необхідне спорядження.

2. Відповідальність за здоров'я спортсменів та їх готовність до змагань несуть безпосередньо організації, що відрядили спортсменів на змагання.

3. Склад груп (команд) може бути чоловічим, жіночим або змішаним.

4. Учасники змагань зобов'язані:

дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки спортсмена, бути дисциплінованими, ввічливими;

знати і виконувати ці Правила, Технічний регламент, Регламент та Умови. Незнання вимог документів не звільняє учасників від відповідальності за порушення;

дотримуватися вимог безпеки;

за необхідності надавати допомогу учасникам, що отримали травми, і повідомляти про це суддів;

дотримуватися черги стартів і своєчасно з'являтися на старт;

стартувати з номером, визначеним жеребкуванням;

вибирати та реалізовувати шлях руху відповідно до фізичної та технічної підготовки, використовуючи безпечні прийоми подолання перешкод.

5. Учасники, які зійшли з дистанції, зобов'язані негайно інформувати про це старшого суддю на фініші особисто або через представника, у випадку, неможливості – суддю на дистанції.

6. Учасникам змагань заборонено:

приймати допінг у будь-якій формі;

робити спроби заздалегідь знайомитися з місцевістю у районі змагань, оголошеному організаторами або головною суддівською колегією, якщо це не дозволено. Термін дії такої заборони визначають організатори змагань;

входити у стартову зону без дозволу суддів на старті;

до старту або після фінішу входити у район змагань без дозволу відповідних членів головної суддівської колегії;

застосовувати несертифіковане спеціальне спорядження або технічні засоби пересування, крім передбачених Умовами, у тому числі заборонені технічною комісією (судьями при учасниках);

змінювати структуру та обладнання дистанції;

втручатися у роботу суддівської колегії;

перетинати визначені Умовами заборонені для руху та небезпечні ділянки місцевості;

користуватися будь-якою сторонньою допомогою, крім медичної та допомоги рятувальної служби (у разі потреби).

7. За неспортивну поведінку та порушення цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов за рішенням головного судді змагань результат учасника може бути анульований (скасований), учасник може бути попереджений або відсторонений від змагань (знятий). Головна суддівська колегія інформує організацію, яка проводить змагання, відповідний осередок Федерації та організацію, яка безпосередньо відрядила учасника на змагання, щодо фактів неспортивної поведінки учасника, може клопотати щодо застосування заходів дисциплінарного впливу.

8. У виняткових випадках за рішенням головної суддівської колегії за неспортивну поведінку учасників та офіційних осіб від участі у змаганнях може бути відсторонена вся команда (делегація) з відповідними наслідками, передбаченими цими Правилами.

9. Учасники можуть бути зняті зі змагань або окремої дистанції за:

грубі порушення цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту або Умов;

невиконання вимог суддів;

використання сторонньої допомоги (за винятком медичної або аварійно-рятувальної служби за потреби);

умисні дії, які зашкодили іншим учасникам під час виступу;

явну непередготовленість до змагань;

несвоєчасну явку на старт;

втрату спорядження, необхідного за умовами безпеки;

неспортивну або неетичну поведінку;

дії, що викликають небезпеку для інших учасників, суддів, глядачів;

отримання травми, що вимагає надання медичної допомоги та перешкоджає подальшій участі у змаганнях (на вимогу лікаря змагань або аварійно-рятувальної служби);

використання несправного або неякісного спорядження, яке не гарантує безпеку;

порушення правил охорони природи, пам'яток історії тощо.

10. Учасники змагань зобов'язані бути застраховані від нещасного випадку. Умови договору страхування мають передбачати участь у спортивних змаганнях.

11. Організація, що відрядила команду для участі у змаганнях, призначає представника, який є посередником між командою (учасником) і суддівською колегією.

12. Представник відповідає за дисципліну членів команди, забезпечує їх своєчасну явку на заходи за програмою змагань.

13. Довідки від організаторів змагань та головної суддівської колегії з питань проведення і результатів змагань учасники можуть отримати тільки через представника своєї команди.

14. Обов'язки представника може виконувати тренер або капітан команди за умови, що йому виповнилось 18 років.

Про делегування права виконання обов'язків представника повідомляється головній суддівській колегії представником команди (делегації) особисто.

15. Представник має право:

отримувати відомості щодо ходу і результатів змагань;

подавати усні, письмові заяви, протести у письмовій формі.

16. Представник зобов'язаний:

знати та дотримуватись цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту та Умов;

бути присутнім на засіданнях суддівської колегії, що проводяться з представниками та повідомляти учасникам команди отриману інформацію;

виконувати правомірні вимоги суддівської колегії;
забезпечувати своєчасну явку учасників команди на старт або до суддівської колегії;
подавати заявки та, у разі потреби, заяву щодо зміни технічної заявки;
повідомляти у письмовій формі суддівську колегію щодо всіх учасників команди, що залишилися на дистанції змагань після їх закінчення;
спільно із тренером створити безпечні умови проведення тренувальних занять і погоджувати місця їх проведення з організаторами змагань (головною суддівською колегією).

17. Представнику і тренеру забороняється:

втручатися у роботу суддівської колегії;
перебувати на дистанції під час змагань без дозволу головної суддівської колегії.

18. В разі порушення представником вимог цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов або несумлінного виконання покладених на нього обов'язків, головна суддівська колегія може позбавити його права представництва. В такому випадку головна суддівська колегія інформує організацію, яка безпосередньо відрядила представника на змагання, про відсторонення, і може клопотати щодо застосування до нього заходів дисциплінарного впливу.

19. Тренер та інші учасники делегації (технічний та обслуговуючий персонал) перебувають у місці проведення змагань на умовах, визначених організаторами.

7. Заяви, протести

1. Заяви і протести подаються представниками команд. Заява подається в усній або письмовій формі, протест – письмовій.

2. Протест, пов'язаний із допуском (відмовою в допуску) учасника до змагань, має бути поданий не пізніше 1 години після опублікування протоколів старту і має бути розглянутий до початку старту.

3. Протести за порушення цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов у частині підготовки або організації змагань подаються не пізніше 1 години до початку змагань (якщо порушення стосується конкретної дистанції, не пізніше 1 години до початку змагань на цій дистанції).

4. Щодо незгоди з виставленим штрафом, діями обслуговуючого персоналу, які потягли за собою порушення цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов і впливають на результат учасника, подається заява заступнику головного судді з суддівства не пізніше 30 хвилин після фінішу команди, учасника (зв'язки, екіпажу). Якщо рішення за заявою не задовольняє представника, подається протест не пізніше 1 години після опублікування попереднього результату команди, учасника (зв'язки, екіпажу) на цій дистанції.

5. Протест щодо порушення Регламенту, Умов у частині визначення місць подається не пізніше 1 години після опублікування попередніх результатів цієї дистанції.

6. Протест подається безкоштовно.

7. Протести на дії учасників, крім випадків, коли такі дії заважали подоланню дистанції іншим учасникам, не розглядаються.

8. Протест подається на ім'я головного судді змагань із обов'язковим зазначенням пунктів Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов тощо, які протестуючий вважає порушеними, і подається головному секретарю змагань. Головний секретар змагань має проставити на протесті час його подачі та у найкоротші терміни ознайомити з ним головного суддю змагань та заступника головного судді із суддівства, одночасно надавши матеріали, необхідні для розгляду протесту.

9. За потреби або на прохання представника, головна суддівська колегія може запровадити письмове підтвердження щодо факту прийняття протесту до розгляду у вигляді копії (фотокопії) протесту з датою і часом його прийняття, підписом головного секретаря. Порядок та форма такого

підтвердження можуть бути змінені до початку змагань на першій нараді з представниками.

10. Протест має бути розглянутий головною суддівською колегією до затвердження попередніх результатів змагань, але не пізніше, ніж через 24 години з моменту його подачі.

11. Головна суддівська колегія вислуховує щодо протесту всі сторони. В разі неявки однієї зі сторін рішення може бути прийняте за її відсутності.

12. Остаточне рішення за підсумком та розгляду заяв та протестів приймає головний суддя змагань.

13. Рішення щодо протесту викладається у письмовій формі, усно повідомляється заявнику. Про час і місце повідомлення заявника інформують заздалегідь. На вимогу представника йому може бути надана копія (фотокопія) рішення.

14. За подання необґрунтованого протесту представник, який його подав, може бути відсторонений за рішенням головної суддівської колегії від виконання обов'язків на змаганнях із наступним повідомленням у відповідний осередок Федерації та організацію, що відрядила його на змагання.

15. Рішення головної суддівської колегії, пов'язані з питаннями безпеки, включаючи припинення, перенесення або скасування змагань, не можуть бути приводом для протесту.

8. Нарada представників команд, показ дистанцій

1. Перед початком змагань головний суддя повмаєинен провести нараду з представниками команд, де надаєтьсяна можливість задавати питання головній суддівській колегії і старшому судді-інспектору змагань.

2. Нарada представників проводиться, як правило, напередодні дня змагань. Задавати питання мають право тільки представники, якщо головна суддівська колегія не встановить іншого.

3. У ході змагань можуть проводитися наради представників команд із головною суддівською колегією, у процесі яких обговорюються необхідні організаційні питання проведення змагань.

4. Перед початком змагань для представників (капітанів, учасників) може проводитися показ або демонстраційне подолання дистанції (елементів, етапів дистанції) суддями або особами, які не беруть участі у змаганнях. Одночасно даються роз'яснення, можуть даватись відповіді на запитання та проводиться інструктаж із техніки безпеки подолання дистанції.

9. Форма одягу, вимоги до спорядження

1. Одяг, взуття та особисте спорядження за конструкцією мають не завдавати ушкоджень суддівському та власному спорядженню, а також обладнанню дистанції.

2. На всеукраїнських спортивних змаганнях команда має єдину форму учасників. На змаганнях нижчого рівня командам рекомендується єдина форма учасників.

3. Придатність і справність спорядження, що гарантує безпеку, а також технічних засобів пересування, перевіряється технічною комісією. В окремих випадках технічна комісія має право вимагати акт проведення експериментальної перевірки нестандартного спорядження компетентними сертифікованими організаціями (спеціалістами) або сертифікати.

4. Якість суддівського рятувального та страхувального спорядження, суддівських технічних засобів пересування, іншого суддівського спорядження, яким користуються судді, рятувальники та учасники під час подолання дистанції змагань та проведення рятувальних робіт, мають гарантувати безпеку.

5. У разі несправності спорядження, що унеможливорює безпечне подолання дистанції, спортсмен до участі у змаганнях не допускається.

10. Контрольний час

1. Для обмеження тривалості змагань призначається контрольний час на всю дистанцію або на окремі частини, етапи дистанції. Контрольний час призначається головним суддею та повідомляється учасникам не пізніше, ніж за 1 годину до старту.

2. Контрольний час – максимальний час, який надається для подолання етапу, дистанції.

3. Допускається запровадження інших обмежень часу (оптимальний, заданий, нормативний час тощо), порядок застосування яких обумовлюється Технічним регламентом.

4. Контрольний час рекомендується призначати в межах 200-300% від розрахункового часу переможця.

5. Дії учасників після перевищення контрольного часу визначаються Технічним регламентом або Умовами (якщо це не визначено у Технічному регламенті).

11. Жеребкування

1. Спосіб, порядок і місце проведення жеребкування обумовлюються Технічним регламентом або Умовами.

2. Черговість стартів окремих учасників (команд, спортсменів, екіпажів, зв'язок, груп) визначається жеребкуванням або головним суддею змагань з погодженням представниками команд, виходячи з існуючих обставин. Жеребкування учасників різних вікових категорій, чоловіків і жінок проводиться окремо. Неявка представника на жеребкування, за умови проведення очного жеребкування, не може служити підставою для протестів за його результатами.

3. На змаганнях допускається жеребкування:

1) загальне – черговість старту учасників визначається єдиним для всіх жеребкуванням без відмінності їх спортивної кваліфікації та приналежності до тієї чи іншої команди;

2) командне – черговість стартів учасників всередині команди визначається рішенням представника (тренера), а черговість старту команд визначається жеребкуванням;

3) групове – учасники розбиваються на групи залежно від спортивної кваліфікації, попередніх результатів, інших показників. Черговість стартів всередині групи визначається жеребкуванням.

4. Допускається використання комп'ютерного жеребкування (методом генерації випадкових чисел).

5. Після закінчення жеребкування складаються стартові протоколи, які мають бути опубліковані не пізніше, ніж за 1 годину до старту.

12. Старт, фініш, хронометраж

1. До місця старту учасники прибувають відповідно до стартових протоколів.

2. Учасники, що з'явилися на старт із запізненням, на дистанцію не допускаються, якщо головна суддівська колегія не встановила іншого.

3. За рішенням головного судді змагань у виняткових випадках розклад стартів може бути змінено, про що учасники мають бути проінформовані завчасно.

4. У момент подачі сигналу старту на лінії старту мають знаходитися тільки учасники, що стартують, та судді.

5. Старший суддя старту має зафіксувати у стартовому протоколі час початку змагань, а після закінчення старту інформувати головного секретаря змагань щодо кількості учасників, що стартували, і списки тих, хто не стартував.

6. Час подолання дистанції визначається за допомогою хронометрів (у тому числі електронних) або секундомірів і фіксується у протоколі фінішу.

7. Точне положення фінішної лінії (віхи, воріт, пункту) має бути очевидне для учасників, які фінішують, і судді, який фіксує час фінішу, а в разі її відсутності момент фінішу має бути чітко визначений Умовами.

8. Фінішний час фіксується у годинах, хвилинах, секундах або у хвилинах і секундах. Прилади виміру часу мають забезпечувати точність виміру не гіршу 0,1 с. Допускається фіксувати час із точністю до десятої частки секунди, в разі використання відповідного обладнання. В разі використання обладнання з показниками до сотих часток секунди округлення відбувається до десятих часток на користь учасника.

Якщо час фіксує суддя, точність записів має бути не вищою за 1 с.

9. Час закриття старту та фінішу визначає головний суддя змагань залежно від встановленого контрольного часу, кількості учасників, що стартують.

10. У разі підходу учасників до початку етапу дистанції для подолання, на якому при цьому не можуть бути розпочаті дії (долається іншими учасниками змагань, не готове обладнання тощо) старший суддя, за необхідності, затримує їх до звільнення етапу, відзначивши у протоколі час їх затримки.

11. Процедури старту, момент фінішу і хронометраж з виду спортивного туризму описуються більш детально у відповідному Технічному регламенті.

13. Основні принципи визначення результатів

1. Результат подолання дистанції (етапу) може визначатися за:

- 1) часом подолання;
- 2) отриманими штрафними або бонусними балами (очками);
- 3) сумою часу подолання та штрафних балів (очок), приведених до єдиної одиниці виміру;
- 4) різницею бонусних і штрафних балів (очок).

Штрафні бали мають надаватись тільки відповідно до Технічного регламенту.

2. Результат на дистанції, що складається з окремих етапів, може визначатися підсумовуванням результатів, отриманих на етапах. Результати можуть визначатися за сумою декількох спроб подолання однієї дистанції в одних і тих же умовах або за результатом кращої спроби.

3. Якщо кілька учасників мають однаковий результат, вони посідають однакове місце, у підсумковому протоколі вони записуються у тому порядку, у якому стартували. Після учасників, які отримали однаковий результат, залишається стільки незайнятих місць, скільки учасників мають однаковий результат, мінус одиниця.

4. Місця у загальному заліку визначаються сумою місць, зайнятих на окремих дистанціях змагань, або сумою очок, отриманих на окремих

дистанціях змагань. В разі рівності суми місць (очок) перевага надається учаснику з кращим результатом на дистанції, визначеній у Регламенті або Умовах. У разі визначення загального заліку за сумою очок у Регламенті або Умовах визначається кількість очок, що отримують учасники за зайняте місце на кожній дистанції змагань. Регламентом або Умовами можуть встановлюватися числові коефіцієнти, на які перед підсумовуванням множаться місця учасників (команд, зв'язок, екіпажів) на окремих дистанціях змагань.

5. Учасники (команди, зв'язки, екіпажі), що не мають заліку на будь-яких дистанціях (спробах, етапах) змагань, у загальному заліку посідають місця після учасників, які мають більш повний залік відповідно до набраних ними сум місць (очок), якщо в Регламенті не визначений інший порядок.

6. Конкретизація визначення результатів наводиться у Технічному регламенті та в Регламенті чи Умовах про змагання.

14. Безпека змагань з техніки спортивного туризму

1. Під час проведення змагань мають бути передбачені заходи, що гарантують безпеку учасників, суддів, глядачів, у тому числі:

надання учасникам інформації щодо наявності небезпечних місць у районі змагань;

відповідні заходи безпеки на автомобільних дорогах, що проходять через район змагань, якщо немає можливості спланувати дистанцію так, щоб учасники не перетинали такі дороги;

попередження представників команд та учасників про несприятливу екологічну обстановку: непридатність водойм для купання, використання води для їжі та пиття, наявність небезпечних комах тощо;

повідомлення учасників щодо необхідності виконання тих чи інших запобіжних заходів під час проходження окремих ділянок дистанції;

повідомлення учасників щодо дій у разі втрати орієнтирів;

підтримка порядку та дисципліни під час проведення змагань;

забезпечення зв'язку суддів на дистанції;

організація санітарно-гігієнічних заходів під час змагань: профілактика захворювань, правильна організація побуту в польових умовах, харчування учасників і суддів, наявність медичного персоналу;

організація протипожежних заходів;

відповідність технічної та фізичної підготовки учасників складності дистанції;

наявність страхувальних (рятувальних) засобів, забезпечення страховки та підготовленості кожного, хто виконує прийоми страхування (рятувальника);

проходження дистанції з якісним спорядженням, яке гарантує безпеку учасників, суддів, глядачів;

додаткові заходи, які вважатимуть за потрібне здійснити організатори змагань, виходячи з конкретної обстановки.

2. Район змагань, за можливості, має бути чітко обмежений помітними орієнтирами або маркуванням (про що учасники мають бути проінформовані).

3. Судді, що знаходяться у районі змагань, мають право вказувати дорогу на фініш учасникам, які заблукали та потребують такої допомоги. Судді, що надали таку допомогу, мають повідомити про це головного суддю, вказавши дані учасника. Результат таким учасникам не зараховується.

4. У виняткових випадках (несприятливі погодні умови, інші надзвичайні обставини, що можуть призвести до нещасного випадку, або роблять неможливим проведення змагань), які загрожують безпеці учасників, головний суддя (за погодженням із суддею-інспектором) має право внести зміни до програми змагань: перенести час старту, скасувати старт або виключити з програми елемент (етап) дистанції або дистанцію.

5. У разі виникнення загрози безпеці учасників або умов, за яких неможливе проведення змагань, вони мають бути відкладені, а вже розпочаті – призупинені. Якщо змагання в цей день провести неможливо, рішення про їх подальше проведення та залік результатів приймає головна суддівська колегія спільно з суддею-інспектором.

6. Створення безпечних умов проведення змагань покладається на головну суддівську колегію, суддів і представників, капітанів та учасників команд, у межах обов'язків і повноважень.

7. На дистанції, де це необхідно, має бути організована суддівська страховка і пункти перехоплення.

8. Підготовку дистанції до змагань проводить спеціальна бригада під керівництвом начальника дистанції. Начальник дистанції зобов'язаний особисто перевірити надійність обладнання всієї дистанції, постійно контролювати її стан у процесі змагань, а також вживати заходів щодо усунення причин, що можуть призвести до порушення безпечної роботи дистанції, надзвичайної ситуації або нещасного випадку. Після закінчення постановки дистанції до початку стартів начальник дистанції складає акт здачі-прийому дистанції за формою, що містить її основні характеристики (Додаток 1). Прийом дистанції здійснюють та підписують акт здачі-прийому дистанції заступник головного судді з безпеки та суддя-інспектор. До початку стартів акт здачі-прийому дистанції затверджує головний суддя змагань.

9. Організація, що проводить змагання, зобов'язана забезпечити медичне обслуговування змагань і транспортні засоби для евакуації постраждалих.

10. Медичний персонал із необхідним обладнанням має бути присутнім у зоні проведення змагань. Керівник медичної служби (лікар) на змаганнях набуває статус заступника головного судді змагань із медичного забезпечення та контролю (далі – лікар змагань), входить до складу комісії з допуску учасників із правом вирішального голосу з медичних питань.

11. У разі проведення змагань на складних дистанціях за рішенням головного судді можуть бути передбачені пункти медичної допомоги, харчування (роздачі води) учасників на дистанції. Щодо місць їх розташування мають бути проінформовані служба дистанції, представники команд, учасники.

12. Для безпечного проведення змагань, за необхідності, організовується взаємодія з підрозділами оперативно-рятувальної служби.

15. Охорона природи, пам'яток історії та культури

1. Під час проведення змагань, за необхідності, можуть бути розроблені та виконані заходи, що забезпечують охорону природи, пам'яток історії та культури.

2. У разі створення польових таборів для розміщення учасників мають бути дотримані санітарно-гігієнічні та природоохоронні вимоги.

3. Відповідальність за виконання заходів з охорони природи, пам'яток історії та культури покладається на головну суддівську колегію, а також на представників команд і учасників.

4. Рух учасників дистанцією не може здійснюватися через поля під посівом, молоде насадження та інших сільсько-господарських культур, ділянки з пам'ятками історії та культури.

5. У період реєстрації або проходження комісії з допуску учасників представникам команд мають бути повідомлені вимоги щодо охорони природи, пам'яток історії та культури (пожежна безпека, запобігання засмічення місцевості, псування насаджень тощо).

6. До порушників цих вимог застосовуються заходи дисциплінарної відповідальності, у тому числі зняття зі змагань.

16. Суддя-інспектор змагань, комісія з допуску учасників, технічна комісія

1. Для контролю за дотриманням цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов призначається суддя-інспектор змагань. Суддя-інспектор змагань призначається Федерацією в залежності від рівня змагань. Суддя-інспектор всеукраїнських спортивних змагань має бути призначений не пізніше, ніж за 2 місяці до їх початку.

2. Суддя-інспектор змагань:

1) перевіряє відповідність дистанції запланованому класу та вимогам безпеки, і узгоджує клас дистанції своїм підписом в акті здачі-прийому дистанції та підписує його;

2) доповідає головному судді думку щодо невідповідностей та недоліків дистанції і може запропонувати начальнику дистанції її змінити. У разі розбіжностей остаточне рішення приймає головний суддя;

3) під час проведення змагань спостерігає за якістю суддівства;

4) надає пропозиції головному судді щодо скасування помилкових рішень головної суддівської колегії на підставі помилкового (суперечливого) трактування Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов або рішень, що представляють небезпеку для здоров'я (життя) учасників і суддів змагань;

5) надає методичну допомогу головній суддівській колегії.

6) контролює кваліфікацію і роботу суддівських бригад;

7) звітує про змагання перед керівним органом Федерації (осередку), що його призначила, та пропонує оцінку роботи головного судді змагань.

3. Інспектування дистанцій всеукраїнських та міжнародних спортивних змагань проводиться у два етапи: не менше ніж за місяць і безпосередньо перед змаганнями.

4. Для вирішення питань стосовно допуску спортсменів до змагань створюється комісія з допуску учасників.

5. Комісію з допуску учасників очолює голова комісії, функції якого може виконувати представник організаторів, заступник головного судді. До складу комісії з допуску учасників входять головний секретар і лікар змагань.

6. Комісія з допуску учасників здійснює перевірку поданих іменних заявок на участь у змаганнях, медичного допуску, інших документів на відповідність їх Правилам, Технічному регламенту та Регламенту.

7 Для вирішення питань стосовно відповідності особистого та командного спорядження, технічних засобів пересування учасників змагань до

вимог безпеки, Правил, Технічного регламенту, Регламенту і Умов спортсменів створюється технічна комісія.

8. Технічну комісію очолює голова технічної комісії, функції якого може виконувати заступник головного судді з безпеки.

17. Суддівська колегія змагань

1. Суддівська колегія змагань складається з головної суддівської колегії та суддів (бригад суддів) на дистанції.

2. Безпосередню оцінку дій учасників змагань здійснюють судді (бригади суддів) на дистанції.

3. Склад суддівської колегії змагань комплектується судьями відповідного рівня згідно із цими Правилами та Положенням про спортивних суддів зі спортивного туризму, що затверджується Федерацією. Суддівська колегія змагань затверджується організатором заходу за пропозицією Федерації (її територіальним осередком залежно від рангу змагань).

Для місцевих спортивних змагань можуть затверджуватися головний суддя змагань і головний секретар змагань, а решта членів суддівської колегії можуть затверджуватися головним суддею змагань.

4. Кількісний та кваліфікаційний склад суддівської колегії змагань визначається залежно від рівня змагань, кількості, класу дистанцій, що затверджується Федерацією.

5. До суддівської колегії змагань входять: головний суддя, заступники головного судді, головний секретар, заступники головного секретаря, начальники дистанцій, помічники начальників дистанцій, старші судді, судді на етапах (контрольних пунктах, воротах тощо), судді (на старті, на фініші, при учасниках, зі спорядження, з нагородження, з інформації та зв'язку), секретарі, суддя-інспектор, голова комісії з допуску, голова технічної комісії, лікарі, комендант.

6. На змаганнях з кількох видів спортивного туризму створюються суддівські колегії з цих видів туризму з їх підпорядкуванням головній суддівській колегії змагань. Заступники головного судді за видами туризму є

одночасно головними суддями з видів; заступники головного секретаря за видами туризму є одночасно головними секретарями з видів.

7. Роботою суддівської колегії змагань керує головна суддівська колегія змагань, до складу якої входять:

- головний суддя;
- заступники головного судді;
- головний секретар;
- начальники дистанцій;
- лікар змагань.

8. Склад головної суддівської колегії всеукраїнських спортивних змагань затверджується не менше ніж за два місяці до їх початку.

9. Головна суддівська колегія змагань:

- 1) здійснює допуск учасників і технічних засобів до змагань;
- 2) здійснює керівництво постановкою дистанцій;
- 3) керує роботою суддів (бригад суддів) на дистанції;
- 4) здійснює збір технічних результатів і формування остаточних протоколів змагань.

10. Судді зобов'язані:

- 1) знати та неухильно виконувати ці Правила, Технічний регламент, Регламент та Умови;
- 2) бути неупередженими, принциповими та об'єктивними в ході оцінки виступу учасників;
- 3) стежити за дотриманням учасниками цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту, Умов і норм поведінки спортсменів;
- 4) бути дисциплінованими, не залишати місце проведення змагань без дозволу старшого судді бригади, до якої входить суддя, або головного судді чи його заступника;
- 5) фіксувати та оголошувати порушення, допущені учасниками;
- 6) зупиняти учасника в разі виникнення небезпеки, що може призвести до нещасного випадку, і вимагати виправлення помилок;

7) носити встановлену форму одягу та розпізнавальні знаки.

11. Судді не мають права:

1) бути учасниками, тренерами або представниками команд, що беруть участь у змаганнях, які вони обслуговують;

2) надавати учасникам допомогу на дистанції, за винятком медичної, допомоги щодо дотримання безпеки передбаченої Регламентом та Умовами;

3) допускати на дистанцію сторонніх осіб без дозволу головного судді.

12. Головний суддя змагань очолює суддівську колегію і керує проведенням змагань. Він несе відповідальність за організацію і проведення змагань відповідно до цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту та Умов. Розпорядження головного судді обов'язкові для суддів, обслуговуючого персоналу, учасників, представників, тренерів.

13. Головний суддя зобов'язаний:

1) перед початком змагань провести установчий семінар або інструктаж для суддів;

2) розподілити суддів за бригадами з урахуванням досвіду, затвердити склад технічної комісії;

3) до початку змагань на дистанції прийняти дистанцію і затвердити акт здачі-прийому відповідно до вимог цих Правил, Технічного регламенту, Регламенту та Умов. Головний суддя змагань не має права почати змагання до прийняття дистанції та ознайомлення учасників змагань з усіма прийнятими під час інспектування дистанції змінами;

4) до початку змагань провести нараду з представниками команд, поінформувати їх щодо складу головної суддівської колегії, дистанцій, Умов та порядку проведення змагань;

5) перевірити наявність рятувальних засобів на дистанціях і готовність до їх застосування;

6) перевірити забезпеченість медичним обслуговуванням і засобами зв'язку;

7) прийняти рішення щодо поданих протестів у терміни, визначені у цих Правилах;

8) провести засідання суддівської колегії перед початком, у процесі проведення (якщо є необхідність) і після закінчення змагань;

9) організувати пошук учасників, які не прибули на фініш після закінчення контрольного часу;

10) затвердити акт технічної комісії;

11) після закінчення змагань видати довідки щодо суддівства і надати оцінку роботи кожного судді на підставі подання відповідних служб;

12) після закінчення змагань протягом строку, встановленого організацією, яка проводить змагання, здати звіт, протоколи і протести до цієї організації.

14. Головний суддя змагань має право:

1) відкласти час початку змагань, якщо місце їх проведення, обладнання або інвентар не підготовлені;

2) відкласти початок або зупинити проведення змагань у разі несприятливих погодних умов, або з інших причин, що можуть призвести до нещасного випадку, або роблять неможливим проведення змагань;

3) внести зміни до програми змагань, якщо виникла така необхідність;

4) призначити контрольний час проходження дистанції та інтервал між стартами команд;

5) скасувати помилкове рішення судді;

6) переміщати у роботі суддів під час змагань;

7) усунути від роботи суддів, які вчинили грубі помилки або не виконують обов'язки;

8) не допустити до змагань учасників, вік, досвід або екіпірування (спорядження) яких не відповідають вимогам Правил, Технічного регламенту, Регламенту або Умов;

9) усунути від подальшої участі у змаганнях учасників, представників (тренерів) у випадках, передбачених цими Правилами;

10) у виняткових випадках, якщо в ході виступу учасника (екіпажу, зв'язки, команди) виникла ситуація, з ознаками технічного інциденту (серйозні перешкоди з вини суддівської бригади, форс-мажорні обставини тощо), дозволити повторний виступ цьому учаснику (екіпажу, зв'язці, команді);

11) проводити засідання головної суддівської колегії;

12) проводити засідання суддівської колегії з представниками.

15. Головний суддя змагань вирішує питання, що виникають під час змагань, у тому числі не передбачені цими Правилами, Технічним регламентом, Регламентом або Умовами.

16. Залежно від класу, кількості дистанцій, а також програми змагань на допомогу головному судді призначається один або декілька заступників, які працюють під його керівництвом.

17. Заступники головного судді за вказівкою головного судді керують окремими ділянками роботи. У разі тимчасової відсутності головного судді один із заступників за дорученням головного судді виконує його обов'язки і користується усіма правами головного судді.

18. Заступник головного судді із суддівства керує роботою суддівських бригад, вирішує питання, пов'язані з безпосереднім проведенням змагань.

19. Заступник головного судді із суддівства зобов'язаний:

1) перевіряти готовність дистанції і проводити її показ капітанам команд, якщо не призначений заступник головного судді з дистанції;

2) давати пропозиції головному судді щодо складу бригад суддів, які обслуговують дистанцію;

3) проводити інструктаж суддів перед початком змагання;

4) проводити змагання та керувати бригадами суддів;

5) доповідати після закінчення змагань головному судді змагань щодо їх результатів;

6) скасовувати помилкові рішення суддів.

20. Заступник головного судді із суддівства має право тимчасово до рішення головного судді змагань відстороняти:

1) від суддівства старших суддів і суддів на дистанції, які вчинили грубі помилки або не виконують обов'язки.

2) від участі у змаганнях на дистанції учасників, які порушили ці Правила, Технічний регламент, Регламент або Умови.

21. Заступник головного судді з організаційної роботи координує діяльність окремих служб із організацією, що проводить змагання, із усіх питань матеріально-господарського забезпечення, а також керує роботою коменданта та обслуговуючого персоналу.

22. Заступник головного судді з безпеки відповідає за створення умов безпечного проведення змагань. Рекомендується призначати на цю посаду спеціалістів із числа працівників рятувальної служби. Технічне забезпечення та кількісний склад рятувальників визначається з урахуванням умов проведення змагань. За необхідності, заступник головного судді з безпеки формує рятувальний загін відповідно до рішення організації, що проводить змагання, та керує його діями.

23. Заступник головного судді з безпеки зобов'язаний:

1) перевірити дистанцію і надійність обладнання на дистанції з метою виключення можливості нещасних випадків;

2) спільно з начальником дистанції підписати акт здачі-прийому щодо готовності дистанції до початку проведення змагань;

3) за необхідності, організувати пости на кожній дистанції та на окремих складних ділянках (етапах);

4) здійснювати контроль за дотриманням заходів безпеки на дистанції.

24. Заступник головного судді з безпеки має право:

1) тимчасово закрити дистанцію або частину дистанції в разі виникнення небезпечної ситуації, або для проведення рятувальних робіт, доповівши про це головному судді змагань;

2) залучати до проведення рятувальних робіт суддів та учасників змагань.

25. Заступник головного судді з дистанції змагань:

- 1) розробляє план (схему) дистанції та узгоджує її з головною суддівською колегією;
- 2) здійснює контроль за роботою начальника дистанції;
- 3) перевіряє готовність дистанції змагань і разом з начальником дистанції організовує її показ капітанам команд;
- 4) подає пропозиції головному судді щодо складу суддівських бригад;
- 5) разом із заступником головного судді із суддівства інструктує суддів перед початком змагань;
- 6) проводить змагання на дистанції і керує бригадами суддів;
- 7) доповідає після закінчення змагань головному судді щодо їх результатів;
- 8) скасовує, за погодженням із заступником головного судді із суддівства, помилкові рішення суддів, що обслуговують дистанцію;
- 9) тимчасово (до рішення головного судді) усуває від роботи суддів, які допустили грубі порушення або не виконують обов'язки і усуває від участі у змаганнях на дистанції учасників, які порушили ці Правила, Технічний регламент, Регламент або Умови.

26. Головний секретар змагань керує роботою секретаріату, бригадою суддів інформації (у випадку відсутності заступника головного судді з інформації) і технічними працівниками (оператори ПК тощо).

27. Головний секретар:

- 1) бере участь у роботі комісії з допуску учасників;
- 2) відповідає за підготовку та оформлення документації що стосується змагань та правильність підрахунків технічних результатів;
- 3) визначає організаційну структуру секретаріату, послідовність обробки результатів змагань і оголошення результатів змагань;
- 4) складає перелік-заявку на канцелярське приладдя, інвентар, бланки протоколів (за потреби – перелік атрибутики нагородження) та організовує їх отримання;
- 5) інструктує секретаріат;

6) приймає від представників команд протести, готує матеріали, необхідні для їх розгляду, і передає їх заступнику головного судді з суддівства та головному судді, контролює винесення рішень щодо протестів;

7) готує разом із головним суддею звіт про змагання.

28. Секретаріат змагань:

1) приймає документи комісії з допуску учасників після закінчення її роботи;

2) приймає від представників команд технічні заявки;

3) проводить жеребкування учасників (команди, зв'язки, екіпажі), складає стартові протоколи;

4) видає представникам команд розпізнавальні знаки та номери учасників, після закінчення дистанції збирає їх;

5) видає суддям розпізнавальні знаки, бланки протоколів;

6) веде протоколи засідань суддівської колегії, оформлює розпорядження головного судді під час проведення змагань;

7) контролює правильність оформлення протоколів змагань на дистанціях і готує підсумкові протоколи результатів змагань;

8) відповідає за реєстрацію явки суддів у дні змагань і ведення обліку їх роботи;

9) готує довідки щодо суддівства.

29. На допомогу головному секретарю можуть призначатися заступники головного секретаря з дистанцій змагань. У разі відсутності головного секретаря змагань його обов'язки за рішенням головного судді виконує один із його заступників.

30. Суддя з нагородження готує за вказівкою головного секретаря дипломи, грамоти, призи та інші нагороди для вручення їх переможцям і призерам, оформляє звітну документацію на видачу нагородної атрибутики (кубки, призи тощо), бере участь в організації проведення урочистих церемоній відкриття і закриття змагань.

31. Начальник дистанції здійснює підготовку дистанції, відповідає за її справність під час проведення змагань. Начальник дистанції підпорядковується головному судді, заступнику головного судді з дистанції і заступнику головного судді із суддівства.

32. Начальник дистанції і його помічники можуть призначатися на кожній дистанції змагань.

33. Начальник дистанції:

1) робить розмітку і повністю обладнує дистанцію змагань відповідно до Правил, Технічного регламенту, Регламенту та Умов;

2) складає заявку на спорядження для обладнання дистанції, отримує його у коменданта, відповідає за його збереження під час змагань;

3) за вказівкою головного судді, спільно із заступником головного судді з безпеки визначає місце проведення тренувань команд (за можливості);

4) готує схему дистанції (за необхідності, проводить коригування картографічного матеріалу);

5) спільно із суддею, відповідальним за зв'язок, розробляє схеми зв'язку та сигналізації на дистанції;

6) спільно із заступниками головного судді з дистанції та суддівства готує розклад часу проходження дистанції, пропозиції щодо контрольного часу та інтервалу між стартами;

7) до початку змагань разом із суддею-інспектором здає за актом головному судді дистанцію змагань;

8) спільно із заступниками головного судді з дистанції та суддівства знайомить капітанів (учасників) із дистанцією та, у разі необхідності, організовує демонстрацію проходження;

9) спільно із заступниками головного судді з дистанції та суддівства інструктує суддів і розподіляє їх дистанцією;

10) стежить під час змагань за справністю дистанції та її етапів, їх розміткою та обладнанням;

11) у разі пошкодження обладнання на окремих етапах або між ними вживає заходів з ліквідації пошкоджень, у виняткових випадках має право закрити дистанцію з метою усунення порушень. Доповідає про це головному судді або його заступнику з дистанції;

12) після закінчення змагань з дозволу головного судді або заступника головного судді з дистанції, за узгодженням із заступником головного судді із суддівства організовує зняття суддів з дистанції та здає коменданту змагань обладнання, спорядження та інвентар, що використовувався для облаштування дистанції змагань;

13) у разі необхідності спільно з головним суддею та його заступниками організовує рятувальні роботи або пошук учасників, які не прибули до контрольного терміну на фініш.

34. Начальнику дистанції можуть призначатися один або кілька помічників, які працюють під його керівництвом. У разі відсутності начальника дистанції один із помічників виконує його обов'язки, користується його правами.

35. У розпорядження начальника дистанції може виділятися група робітників, а у разі необхідності – транспорт для підготовки дистанції.

36. Голова технічної комісії здійснює контроль відповідності особистого, командного спорядження і технічних засобів пересування учасників (у тому числі не стандартизованого) до вимог безпеки, Правил, Технічного регламенту, Регламенту та Умов.

37. Голова технічної комісії керує роботою суддів зі спорядження (суддів при учасниках) і підпорядковується головному судді, його заступнику з безпеки.

38. Заступник головного судді з інформації керує бригадою суддів зв'язку та інформації.

39. Бригада суддів зв'язку та інформації:

1) організовує зв'язок на змаганнях;

2) готує засоби інформації (таблиці, акти, графіки, картки тощо);

3) доводить до відома учасників технічну інформацію;

4) під час змагань дає оперативну інформацію щодо учасників, які стартують і долають дистанції, повідомляє попередні результати, передає оголошення головної суддівської колегії;

5) бере участь в організації відкриття і закриття змагань;

6) організовує роботу представників преси, радіо і телебачення.

40. Лікар змагань відповідає за медичне забезпечення змагань, є членом головної суддівської колегії і є заступником головного судді з медичного забезпечення та контролю.

41. Лікар змагань:

1) організовує спільно з відповідними службами пункти медичної допомоги на період підготовки та проведення змагань;

2) надає медичну допомогу хворим учасникам (суддям) і тим, хто отримав травми, дає висновок щодо можливості подальшої їх участі у змаганнях, організовує евакуацію постраждалих;

3) контролює дотримання санітарно-гігієнічних вимог у місцях розміщення та харчування учасників;

4) бере участь у роботі комісії з допуску учасників.

42. У розпорядженні лікаря змагань знаходиться медичний персонал і спеціальний транспорт.

43. Медичні працівники, які обслуговують змагання, мають розпізнавальні знаки.

44. Комендант змагань відповідає за організацію та підтримання порядку в районі проведення змагань, охорону природи, пам'яток історії та культури, спорядження для обладнання дистанції, керує обслуговуючим персоналом і транспортом, виділеним у розпорядження.

45. Комендант змагань:

1) відповідає за розміщення учасників, членів суддівської колегії, медичного та обслуговуючого персоналу;

2) у випадку розміщення у польових умовах вибирає місця для табору, стоянки транспорту, вогнищ для приготування їжі, сушіння одягу та спорядження учасників, забезпечує доставку пального;

3) обладнує і оформляє місця відкриття та закриття змагань, щити інформації щодо ходу змагань, місця старту і фінішу змагань;

4) видає заступнику головного судді з дистанції або начальнику дистанції інвентар, спорядження та приймає його після закінчення проведеного номера програми змагань;

5) організовує харчування суддів на місці проведення змагань, забезпечує табір освітленням і зв'язком;

6) обладнує місця забору води для приготування їжі, тимчасові туалети та сміттеві ями;

7) приймає місця розміщення у представників команд;

8) після закінчення змагань складає доповідну записку щодо здачі району змагань і передає її головному судді.

46. Судді на старті, етапах і фініші підпорядковуються заступнику головного судді із суддівства і заступнику головного судді з дистанції.

47. До бригади суддів змагань на старті входять старший суддя, секретар, судді-хронометристи та суддя при учасниках. Залежно від дистанції бригада суддів на старті може бути об'єднана з бригадою суддів на фініші:

1) старший суддя на старті:

обладнує місце старту;

керує роботою бригади;

з дозволу головного судді або його заступника дає старт;

2) секретар на старті:

реєструє учасників у відповідності до стартового протоколу;

оформляє і підписує разом із старшим суддею протоколи старту і передає їх головному секретарю;

3) суддя-хронометрист на старті:

випускає учасників на дистанцію у час, вказаний у стартовому протоколі;

4) суддя при учасниках на старті:

перевіряє відповідність спорядження і форми учасників вимогам Правил, Технічного регламенту, Регламенту та Умов;

забезпечує своєчасний вихід учасників на старт;

перевіряє та оголошує прізвища учасників зі стартового протоколу.

48. До бригади суддів змагань на етапах (контрольних пунктах, воротах тощо) входять старший суддя, судді:

1) старший суддя на етапах:

за необхідності, організовує суддівську страховку на етапі;

отримує у начальника дистанції необхідне спорядження та інвентар, після закінчення змагань – повертає йому;

організовує і контролює роботу суддів бригади;

визначає правильність подолання етапу і виконання учасниками заходів безпеки;

має право вносити пропозиції щодо зняття учасників зі змагань;

забезпечує ведення протоколу суддівства на етапі;

у випадку інцидентів на етапі повідомляє щодо них заступнику головного судді із суддівства (з дистанції) та начальнику дистанції;

2) суддя на етапах:

оцінює правильність подолання етапу (контрольного пункту, воріт тощо) і дотримання заходів безпеки;

оголошує учасникам допущені ними порушення;

фіксує у суддівській картці випадки порушення Правил, Технічного регламенту, Регламенту та Умов, а також штраф кожного учасника;

у разі пошкодження обладнання етапу (контрольних пунктів, воріт тощо) негайно повідомляє про це старшому судді бригади;

за необхідності бере участь у рятувальних роботах.

49. До бригади суддів змагань на фініші входять старший суддя, секретар і суддя-хронометрист:

1) старший суддя фінішу:

організовує і керує роботою бригади;

відповідає за правильність ведення протоколу;

оформляє протокол фінішу і здає головному секретарю;

3) секретар фінішу:

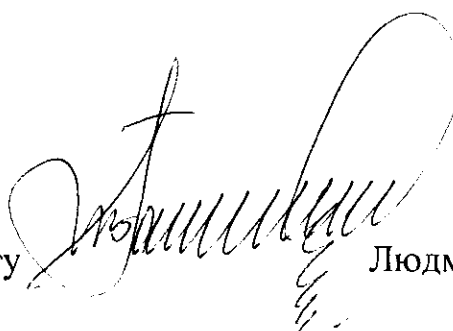
записує час фінішу учасника в протокол фінішу і допомагає у його оформленні старшому судді;

4) суддя-хронометрист фінішу фіксує та оголошує час фінішу.

Директор департаменту

фізичної культури

та неолімпійських видів спорту

Людмила ПАНЧЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Президент ГО "Федерація

спортивного туризму України"

 Андрій ЛОПУШАНСЬКИЙ

"04" 03 _____ 2021 р.

Додаток
до Правил спортивних змагань
зі спортивного туризму

Назва організації, що проводить змагання	
Назва змагань згідно Положення (Регламенту) про змагання	

"Затверджую"

Головний суддя _____

" ____ " _____ 20 ____ р.

АКТ

здачі-прийому дистанції

1. Назва дистанції	
2. Місце старту	
3. Місце фінішу	
4. Загальна характеристика дистанції	
5. Довжина дистанції	
6. Максимальний набір висоти	
7. Контрольний час	
8. Запланований інтервал старту між учасниками (командами, зв'язками, екіпажами)	
9. Безпека дистанції	
10. Термін остаточної готовності дистанції	
11. Кількість та характеристика етапів, спецзавдань та інших параметрів, що визначають складність дистанції (відповідно до Технічного регламенту)	

Додаток: схема дистанції.

Начальник дистанції _____
(підпис) _____ (ПІБ) _____ (суддівська категорія)

Заступник головного судді з безпеки _____
(підпис) _____ (ПІБ) _____ (суддівська категорія)

Дистанція відповідає _____ класу.

Суддя-інспектор _____
(підпис) _____ (ПІБ) _____ (суддівська категорія)

ЗМІСТ

I. Загальні положення.....	1
II. Група спортивних дисциплін "маршрути" (змагання з туристських спортивних походів.....	7
1. Загальні положення.....	7
2. Класифікація змагань з туристських спортивних походів.....	7
3. Учасники змагань.....	9
4. Допуск туристської групи до змагань з туристських спортивних походів.....	14
5. Безпека змагань з туристських спортивних походів.....	14
6. Суддівство змагань з туристських спортивних походів.....	16
7. Суддівство чемпіонатів, кубків першостей з туристських спортивних походів.....	17
8. Протести і порядок їх розгляду.....	22
III Група спортивних дисциплін "дистанції" (змагання з техніки спортивного туризму.....	23
1. Класифікація, типи змагань.....	23
2. Місце проведення змагань.....	25
3. Дистанція змагань.....	25
4. Система фіксування проходження відрізків дистанції, та результатів змагань.....	28
5. Заявки на участь у змаганнях.....	28
6. Учасники змагань, представник, інші учасники делегації (тренери, технічний та обслуговуючий персонал).....	29
7. Заявки, протести.....	33
8. Нарада представників команд, показ дистанцій.....	35
9. Форма одягу, вимоги до спорядження.....	36
10. Контрольний час.....	36
11. Жеребкування.....	37
12. Старт, фініш, хронометраж.....	38
13. Основні принципи визначення результатів.....	39
14. Безпека змагань з техніки спортивного туризму.....	40
15. Охорона природи, пам'яток історії та культури.....	43
16. Суддя-інспектор змагань, комісія з допуску учасників, технічна комісія.....	43
17. Суддівська колегія змагань.....	45
Додатки.....	59